

Motion till riksdagen 2025/26:4190

av **Jacob Risberg m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:248 Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kirgizistan, å andra sidan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:248 Avtal om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kirgizistan, å andra sidan.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtal med länder där demokratin försvagas ska förenas med tydliga, mätbara och uppföljningsbara krav på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s samarbete med Kirgizistan särskilt prioriterar skyddet för fria medier, oberoende civilsamhälle, politisk opposition, kvinnorrättsorganisationer och människorättsförsvarare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen bör återrapportera till riksdagen hur Sverige och EU använder samarbetet med Kirgizistan för att främja demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstatens principer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

EU:s relationer med omvärlden måste bygga på unionens grundläggande värden: respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Det gäller även när EU söker fördjupade relationer i Centralasien.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Kirgizistan. Avtalet ska ersätta det tidigare avtalet från 1999 och syftar till att fördjupa de politiska och ekonomiska förbindelserna mellan parterna. Regeringen framhåller att avtalet grundas i demokrati, mänskliga rättigheter, grundläggande friheter och rättsstatens principer.

Miljöpartiet är inte emot samarbete med Kirgizistan. Tvärtom behöver EU bygga relationer som stärker hållbar utveckling och rättvis handel. Men samarbete med länder där demokratin försvagas måste användas för att tydligt främja mänskliga rättigheter och rättsstatens principer – inte för att ge politisk legitimitet åt en auktoritär utveckling.

Kirgizistan har länge setts som ett av Centralasiens mer öppna länder, men utvecklingen går åt fel håll. Freedom House klassar Kirgizistan som ”not free” i sin senaste sammanställning, med 25 av 100 poäng. Organisationen konstaterar också att makten koncentrerats till presidentämbetet och att både rättsväsendet och andra påtryckningsmedel har använts mot oppositionella och civilsamhällesaktörer.

Utvecklingen för fria medier och civilsamhället är särskilt oroande. Amnesty International beskriver hur myndigheterna under 2025 intensifierade repressionen mot journalister, bloggare, människorättsförfvarare och aktivister, och hur lagstiftning om ”utländska representanter” fortsatt hämmar civilsamhället. OSSE:s valobservatörer konstaterade efter parlamentsvalet 2025 att valet visserligen administrerades effektivt, men att den restriktiva kampanjmiljön hämmade både kandidaters och väljares engagemang samt att mediepluralismen försämrats.

Det räcker därför inte att avtalet innehåller allmänna skrivningar om mänskliga rättigheter, demokrati och civilsamhälle. Dessa måste följas av tydliga krav, uppföljning och konsekvenser om utvecklingen går åt fel håll. EU bör använda sin politiska och ekonomiska tyngd för att kräva konkreta förbättringar: stärkta fria medier, skydd för civilsamhället, rätt för oppositionen att verka, oberoende domstolar och ett slut på trakasserier mot människorättsförfvarare.

Miljöpartiet anser därför att riksdagen bör avslå propositionen. Sverige ska vara en tydlig röst för demokrati och mänskliga rättigheter också när EU:s geopolitiska intressen i Centralasien växer.

Om riksdagen trots detta godkänner avtalet måste regeringen ta ett betydligt större ansvar för hur Sverige agerar inom EU. Regeringen bör verka för att EU:s samarbetsråd och övriga institutionella strukturer används för att systematiskt följa upp situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Regeringen bör också återkommande rapportera till riksdagen om hur Sverige driver dessa frågor, vilka krav som ställs, hur civilsamhället involveras och om EU överväger att använda avtalets möjligheter till åtgärder vid bristande efterlevnad.

Jacob Risberg (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Emma Berginger (MP)

